

Yok Olmaya Duyarlılık

- Tüm türlerin yok olma olasılığı aynı değildir. Nadir bulunan türler ortadan kalkmaya daha duyarlı, yaygın olarak bulunanlar ise daha az duyarlı olarak bilinirler.
- Nadirlik belirteçleri
 - 1. dar bir coğrafi alanda bulunuyordur
 - 2. sadece bir ya da birkaç çok özel yaşam alanında yaşıyordur
 - 3. sadece küçük popülasyonlar halindedir.

Endemik tür ve yok oluş

- Endemik ne demek?
- Neoendemik: yakın akraba türlerden daha yeni evrimleşmiş olduğu için sadece küçük bir alanı işgal eden tür
- Paleoendemik: dar yayılışlı, varlığını sürdüren ve başka akrabası bulunmayan eski tür.
- ÖRNEK BULUN....

Yok olmaya en duyarlı türler

- Dar coğrafi yayılımı olan türler
- Bir ya da birkaç popülasyondan bilinen türler
- Küçük popülasyon boyutlu türler
- Popülasyon büyüklüğü azalan türler
- İnsanlar tarafından avlanan ya da toplanan türler

- Ayrıca,
 - Beslenmek için geniş bir alana gereksinimi olan türler
 - İri vücutlu hayvan türleri
 - Etkin dağıtıcıları olmayan türler
 - Dönemsel göçmenler
 - Genetik çeşitliliği az olan türler
 - Özelleşmiş niş gereksinimleri olan türler
 - Dengeli ve el değmemişliğiyle karakteristik habitatlarda bulunan türler
 - Devamlı ya da geçici kümeler oluşturan türler
 - Daha önce insanla hiç karşılaşmamış türler
 - Yakın akrabası son zamanlarda ortadan kalkmış ya da tehdit altında olan türler'de yok olmaya karşı duyarlıdırlar.

Koruma kategorileri

- Yok olmaya en duyarlı türlerin tanınması biyoçeşitliliği koruma çalışması için temeldir. Nadir ve tehlike altındaki türleri korumak amacıyla bunların durumlarını belirlemek için IUCN koruma kategorileri oluşturmuştur.
- IUCN: Uluslararası Doğa Koruma Birliği

- **Tükenmiş (EX):** taksonun doğada varlığı artık bilinmiyor. IUCN ortadan kalkmış 717 hayvan ve 87 bitki türünün listesini vermiştir.
- **Doğada tükenmiş (EW):** takson sadece kültür ortamında, çiftlikte ya da kendi asıl yaşam alanının dışındaki bir yerde doğallaşmış olarak bulunuyor. IUCN'in güncel listesinde doğada tükenmiş 37 hayvan ve 28 bitki türü verilmiştir.

- **Kritik (CR):** bu türler A-E ölçütlerinden herhangi birine göre, doğada çok yüksek bir yok olma tehdidi altındadır.
- **Tehlikede (EN):** bu türler A-E ölçütlerinden herhangi birine göre, doğada yüksek bir yok olma tehdidi altındadır.
- **Duyarlı (VU):** bu türler A-E ölçütlerinden herhangi birine göre, doğada yok olma tehdidi altındadır.

- **Tehdit yakın (NT):** bu kategorideki bir tür tehdit altında olarak değerlendirilmeye yakın olmasına rağmen henüz dikkate değer bir tehdit yoktur.
- **Düşük Riskli (LC):** bu türler tehdit altında ya da tehdit yakın olarak değerlendirilmez. (Çok yaygın ve bol bireyli türler)
- **Yetersiz Verili (DD):** türün yok olma riskini belirlemek için yeterli bilgi yoktur.
- **Değerlendirilmemiş (NE):** tür kırmızı liste ölçütleri bakımından henüz değerlendirilmemiş.

Ulusal ya da bölgesel ölçekte kullanıldığında ek olarak iki Kırmızı Liste kategorisi daha vardır.

- **Bölgesel yok olmuş (RE):** tür ülke sınırları içinde (bölge) artık bulunmuyor, fakat dünyada başka yerlerde yaşamaktadır.
- **Uygulanamaz (NA):** tür, örneğin bölgenin doğal sınırları içinde yoksa (alana sonradan getirilmişse) ya da bölgeye sadece nadiren göç ediyorsa, bölgesel Kırmızı liste için uygun değildir.

- CR, EN ve VU kategorilerindeki türler yok olma tehlikesi altında olarak kabul edilmektedir.
- IUCN yok olma nedenlerini belirlemeye yönelik daha nesnel ölçütler geliştirmiştir.